

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΘΕΑΝΟΥΣ ΣΥΖΥΓΟΥ
ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ
ΦΙΛΗΝ ΑΥΤΗΣ ΕΥΒΟΥΛΗΝ.

Μανθάνω ὅτι ἀνατρέφεις τὰ τέκνα σου μετὰ μεγίστης μαλθακότητος· τὸ καθῆκον τῆς μητρὸς δὲν εἶναι νὰ συνειθίζῃ τὰ τέκνα αὐτῆς εἰς τὴν ἡδυσπᾶθειαν ἀλλ' εἰς τὴν ἐγκράτειαν· θέλουσα νὰ φανῇς πρὸς αὐτὰ συμπαθητικῇ, πρόσεξε μὴ γίνῃς ἐπικίνδυνος κόλαξ. — Τὰ συνειθίζεις εἰς τὴν μαλθακότητα, ἣν δὲν θέλουσι ποτὲ δυνῆθαι ν' ἀπομάθωσι· τοῖς ἐμπνέεις τὴν ἰδέαν τῶν ἡδονῶν καὶ νομίζεις ἴσως, ὅτι θέλουσι ποτὲ δυνῆθαι νὰ ὑποφέρωσι τὴν δυσυχίαν. Ἄ! φιλάττη μου Εὐβούλη, νομίζεις ὅτι οὕτω τὰ ἀνατρέφεις καλῶς ἐνῷ σὺ τὰ διαφθείρεις! Διαφθείρεις τὰ τέκνα σου ὅταν προδιαθέτῃς τὴν καρδίαν αὐτῶν εἰς τὴν ἡδυσπᾶθειαν, τὸ δὲ σῶμά των εἰς τὴν μαλθακότητα, ὅταν καταστρέφῃς τὴν ἐνεργητικότητα τῆς ψυχῆς των καὶ καθιστᾷς τὸ σῶμα ἀνίκανον εἰς τὸ νὰ ὑποφέρῃ τὰς ἐλαχίστας κακουχίας· πῶς! δὲν καταστρέφονται τὰ παιδία ὅταν γίνωσι μικρόψυχα καὶ ἀδρανῆ;

Ἄς συνειθίσωσι νὰ υπερνικῶσι τὰς δυσκολίας καὶ τοὺς κινδύνους· μίαν ἡμέραν θέλουν γνωρίσει τοὺς μόχθους, μίαν ἡμέραν θέλουν γνωρίσει τὰς δύνاس. Ἐὰν δὲν θέλῃς νὰ γίνωσι ταῦτα δοῦλοι, δίδαξον αὐτοῖς νὰ μὴ νικῶνται ποτέ· εἰς τὴν ἡλικίαν των εἰς πάντα συνειθίζουσιν εὐκόλως· μὴ τὰ συνειθίζῃς νὰ λέγωσιν ὅσα ἂν ἔχωσι κατὰ νοῦν, μὴ τὰ συνειθίζῃς νὰ εὐχαρισῶσι πάσας αὐτῶν τὰς ὀρέξεις. . .

Δυσκολεύομαι νὰ πιστεύσω ὅτι τρέμεις ὅταν ἀκούσῃς τὰ τέκνα σου κλαίοντα, ὅτι ἡ μεγαλητέρα σου εὐχαρίστησις εἶναι νὰ τὰ κάμῃς νὰ γελάσωσιν, ὅτι ἔχεις τὴν ἀδυναμίαν νὰ γελάῃς ὅταν σὲ ὑβρίζωσι, σὲ τὴν μητέρα των, καὶ ὅταν τύπτωσι τὴν τροφὸν αὐτῶν! Μανθάνω ὡσαύτως, ὅτι προσπαθεῖς μετὰ [μεγάλῃς προσοχῆς νὰ τὰ δροσίζῃς τὸ θέρος καὶ νὰ τὰ θερμαίνῃς τὸν χειμῶνα. Ἵνα εὐχαριστήσῃς τὰς ιδιοτροπίας των, εἶσαι ἐτοίμη νὰ κάμῃς ὅ,τι ζητήσωσι. Τὰ τέκνα τῶν πτωχῶν οὕτω δὲν ἀνατρέφονται· δὲν τρέφονται μετὰ τοσαύτης προσοχῆς, καὶ μ' ὅλα ταῦτα χαίρουσι καλητέραν ὑγείαν, ἔχουσι πλειοτέραν εὐρωστίαν. . . . Μὴ ἐπιθυμῇς νὰ μορφώσῃς Σαρδαναπάλους καὶ νὰ ἀφανίσῃς τὴν ἀνδρικὴν τῆς οἰκογενείας σου ῥώμην; . . . Εἰπέ μοι λοιπὸν, φιλάττη μου Εὐβούλη, τί ἐλπίζεις ἀπὸ τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει νὰ κλαίῃ ὅταν βραδύνωσι νὰ τῷ δώσωσι νὰ φάγῃ, τὸ ὁποῖον δὲν τρώγει ἂν δὲν τῷ δώσωσι τὰ καλῆτερα φαγητὰ, τὸ ὁποῖον πίπτει εἰς χαύνωσιν ὅταν θερμανθῇ πολὺ καὶ τρέμει εἰς τὸ ἐλάχιστον ψῦχος, τὸ ὁποῖον δυσαρεστεῖται ὅταν δὲν προλαμβάνωνται αἱ ἐπιθυμίαι του, τὸ ὁποῖον ἐδόθη εἰς τὴν μαλθακότητα καὶ δὲν ἔλαβεν εἰμὴ ἔξεις ἐκτεθλυμένας;

Ἔσο βεβαία ὅτι ἡ μαλθακὴ ἀνατροφή δὲν γεννᾷ εἰμὴ δούλους. Ἄν ἐπιθυμῇς νὰ γίνωσι τὰ τέκνα σου ἀνθρώποι, ἀπομάκρυνον ἀπ' αὐτῶν τὴν τρυφηλότητα· ἡ ἀνατροφή αὐτῶν πρέπει νὰ ᾔῃ αὐστηρά· νὰ ὑποφέρωσι καὶ τὸ ψῦχος καὶ τὴν θερμότητα, τὴν δίψαν καὶ τὴν πείναν· νὰ μάθωσι νὰ

περιποιῶνται τοὺς ὁμοίους των καὶ νὰ ᾔηται καὶ αὐτοὶ εὐάρεστοι, νὰ σέβωνται τοὺς ἀνωτέρους των, κτλ. οὕτω θέλεις τοῖς ἐμπνεύσει τὴν ἀγνότητα τῶν ἡθῶν καὶ τὴν ἀληθῆ εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων.

ΕΤΕΡΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΘΕΑΝΟΥΣ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΦΙΛΗΝ ΑΥΤΗΣ
ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΗΝ.

Ἐμαθον μὲ μεγίστην μου θλίψιν, φιλάττη μου Νικοστράτη, περὶ τῶν παρεκτροπῶν τοῦ συζύγου σου. Αὐτὸς ἐράται ἐταίρας τιнос. Πόσον εἰσὶν ἄξιοι λύπης οἱ κυριευθέντες ὑπὸ τοῦ κακοῦ αὐτοῦ ἄνδρες! Αἱ γυναῖκες αὐταὶ ἔχουσιν ἰδιάν τινα τέχνην νὰ συλλαμβάνωσιν αὐτοὺς εἰς τὰ δίκτυά των, νὰ τοὺς διατηρῶσιν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν καὶ νὰ μετατρέπωσι τὸν νοῦν· ἀλλὰ καὶ ὁ ἰδικός σου δὲν εὐρίσκεται εἰς καλῆτέραν κατάστασιν· εἶσαι ζηλότυπος, κατατήκεσαι ὑπὸ τῆς θλίψεως, ὁ νοῦς σου τρέφει σχέδια ἐκδικήσεως.

Σκέφθητι καλῶς, φιλάττη μου Νικοστράτη, ὅτι κακῶς πράττεις. Ἡ ἐνάρετος γυνὴ δὲν γίνεται ἡ φύλαξ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἀλλὰ διατελεῖ οὔσα σύντροφος αὐτοῦ· ἡ δὲ πιστὴ σύντροφος ὑποφέρει μετὰ καρτερίας καὶ τὴν παραφροσύνην ἀκόμη τοῦ συντρόφου, ὃν ἡ τύχη τῇ ἔδωκε.

Πρὸ πάντων μὴ αὐξάνῃς τὸ κακὸν δι' ἄλλων κακῶν, μήτε μίαν μανίαν δι' ἄλλης μεγαλητέρας· τὸ πῦρ, τὸ ὁποῖον δὲν φουᾷ τις σβύνει μόνον· τὸ γυτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰ πάθη, ἂν τὰ πολεμήσῃς ἐρεθίζονται, ἂν δὲν δώσῃς προσοχὴν εἰς αὐτὰ κατευνάζονται...

Ἐννόησον τὴν ἀπερ'σχεψίαν σου· ὁ σύζυγός σου προσπαθεῖ νὰ κρύψῃ ἀπὸ σοῦ τὴν ἀτιμίαν, ἣν σοὶ προστρίβει καὶ σὺ ἔχεις τὴν ἀνοησίαν νὰ δεικνύῃς πρὸς αὐτὸν ὅτι ἔχεις γνῶσιν αὐτῆς! Δὲν ἐννοεῖς ὅτι οὕτω ἀφαιρεῖς τὸ κάλυμμα, καὶ τότε θέλει σὲ ἀτιμάσει φανερά; Ἐπιστήριζον τὸν ἔρωτά σου οὐχὶ ἐπὶ τῶν περιποιήσεων, ἃς σοὶ κάμνουσιν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς τιμιότητος· αὕτη μόνη εἶναι τὸ θέλγητρον τοῦ συζυγικοῦ δεσμοῦ.

Ἄν ὁ ἄνθρωπος δὲν ᾔηται ἐντελῶς διεφθαρμένος, δὲν δύναται ποτὲ νὰ διατηρήσῃ ἐπὶ πολὺ τὴν ἀφοσίωσίν του πρὸς γυναῖκα εὐκαταφρόνητον, θέλει ἀπομακρυνθῇ μετ' οὐ πολὺ ἀπὸ τῶν ἀξιοποίνων καὶ καταστρεπτικῶν αὐτοῦ παρεκτροπῶν. Ὁ σύζυγός σου ταχέως θέλει ἐννοήσῃ, ὅτι καταστρέφει ἑαυτὸν, ὅτι παρ' ὀλίγον θέλει ἀπολέσει τὴν ὑπόληψίν του· ἡ ὀρθὴ αὐτοῦ κρίσις θέλει τὸν κάμει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν εὐθεὶαν ὁδόν· θέλει ἐννοήσῃ τὸ ἁμάρτημά του καὶ τὸν κρημνόν, εἰς ὃν πλησιάζει νὰ πέσῃ· τὰ δικαιώματα τῆς συζύγου του θέλουσι τὸν ἀνακαλέσει παρ' αὐτῇ· τότε θέλει σὲ ἐκτιμήσῃ καὶ σοὶ ἀποδώσει τὸ δίκαιον· δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ ὑποφέρῃ τὸ ὄνειδος τῆς παρελθούσης αὐτοῦ διαγωγῆς· θέλεις τὸν ἐπανίδει μεταμεμελημένον, ἄξιον σοῦ καὶ τῆς ἀγάπης σου.

Πρὸ πάντων, φιλάττη μου Νικοστράτη, ἄφες εἰς τὰς ἐταίρας μίαν τέχνην, ἥτις ταῖς ἀνήκει. Ἡ φρόνησις, ἡ πίστις, αἱ οἰκιακαὶ ἀσχολίαι, ἡ πρὸς τὰ τέκνα στοργή, αἱ πρὸς τοὺς φίλους τοῦ συζύγου αὐτῆς περιποιήσεις, ἰδοὺ τίνα εἰσὶ τὰ καθήκοντα τῆς ἀληθοῦς ἀξιοτίμου γυναικὸς. Ἐρυθρίᾳ ὅταν